

الملكة العربية السعودية
وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
مكتب التعاون للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بغرب المدينة

دنبحو دمالى حقوقو

متعلق

مهم تنبيهاات

تصنيف

حافظ نور أحمد دين سلازى

المكتب التعاونى للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بغرب المدينة
هاتف: ٤٣٩١٩٤٢ فاكس: ٤٣٩١٨٥١ ص.ب. ١٥٤٤٨٨ الرياض ١١٧٣٦
حساب رقم: ٠٩٢٤٠٠ شركة الراجحي المصرفية فرع سلطنة

دبئحو دمالى حقوقو
(البشتو)

متعلق

مهم تنبيهاٲ

تصنيف

حافظ نور اءمء ءين سلارزي

Download From; Aghalibrary.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مكتب توعية الجاليات بغرب الديرة ، ١٤٢٣هـ

ح

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

سلارزي ، حافظ نور أحمد دين

التبهيهاا المهممة في حقوق النساء / حافظ نور أحمد دين

...ص...سم

ردمك : ١ - ٣ - ٩٣٩٧ - ٩٩٦٠

(النص باللغة البشتو)

١ - المرأة في الإسلام أ - العنوان

١٤٢٣/٦١٩٧

ديوي ٢١٩.١

رقم الإيداع : ١٤٢٣/٦١٩٧

ردمك : ١ - ٣ - ٩٣٩٧ - ٩٩٦٠

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی نَبِیْنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلٰی اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِیْنَ . وبعده :

په عامو مسلمانانو کښې او خاص په پښتنو کښې چه د پخوانی
کفری زمانې نه کوم عادات پاتې دی او هم هغسی چلیږی
دهغوی نه یو ښځو ته میراث او نور مالی حقوق لکه مهر وغیره
نه ورکول دی- او دا کفری عادات دومره عام شوی دی چه اوس
یی څوک دسره گناه نه حسابه وی او دا یی خیال هم نه وی چه ما
یا زما پلار نیکه د چا حق قبضه کړی دے نو په دی مختصر
مضمون کښې دی موضوع ته کتنه شوی ده او دقرآن کریم او
د حدیثو په رنډاکی ددی خطر ښکاره کړی شوی دے ددی سره
سره ځنی نور هغه ظالمانه عادات هم بیان شوی دی کوم چه اکثر
دښځوسره تعلق لری. الله تعالی د مونږ ته توفیق راکړی چه مونږ
پری خپل ځان پوهه کړو او دهر قسم حرامونه خپل ځان وساتو.

نور احمد دین سلارزی

ریاض سعودی عربستان

د حرامو نه ځان ساتل

عن أبي هريره رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إن الله طيب لا يقبل إلا طيباً، وإن الله أمر المؤمنين بما أمر به المرسلين، فقال: ((يا أيها الرُّسُلُ كلوا من الطيبات واعملوا صالحاً إني بما تعملون عليم))

((وقال: يا أيها الذين آمنوا كلوا من طيبات ما رزقناكم))

(ثم ذكر الرجل يطيل السفر أشعث أغبر يمد يديه إلى السماء: يارب يارب: ومطعمه حرام، ومشربه حرام، وملبسه حرام، وغذئ بالحرام، فأتى يستجاب له) رواه مسلم:

د ابو هريره رضى الله عنه نه روايت دے ، فرمائي چه رسول الله

صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى - يقيناً الله تعالى پاك دے او

صرف هم پاك شے قبلوى ، او الله تعالى مؤمنانو ته دهغه څه

امر كړے كوم يئ چه پيغمبرانو ته كړے دے ، نو پيغمبرانو ته يئ

فرمايلى دى :

ا پيغمبرانو د پاك رزق نه خوراك كوي او نيك عمل كوي پيشكه

څه پوهه يم په هغه څه چه تاسي يئ كوي : او فرمايلى يئ دى :

اے مؤمنانو خوري د پاك هغه څه نه چه مونږ درله رزق در كړے

دے ، بيا پيغمبر ديو سپرى ذكر او كړو چه هغه يو لرى مسافر

وی، بېرسره گرد الووده وی، لاسونه یی آسمان ته اوچت کړی وی، وای اے ربه، اے ربه، یعنی بنه په عاجزی سوال کوی خو حال یی دا وی چه خوراک یی حرام وی څنګه یی حرام وی لباس یی د حرامو وی، او په حرامو لوی شو وی نو څه رنگه به دهغی سوال قبول کړی شی .

د دی حدیث نه معلومه شوه چه د سوال دقبلیدو دپاره یو بنیادی شرط دخوراک حلالواله دے، ملاعلی قاری په مرقات کښی فرمایلی دی

(للذعاء جناحان اکل الحلال وصدق المقال)

(المرقات ج ۵ ص ۱۸۹۰) ددعا دپاره دوه وزرے دی، یو حلال خوراک اوبل رښتیا وینا -

دبعضی اهل علمو نه نقل شوی دی چه شیطان وایی :

(خصلة واحدة أريدها من ابن آدم ثم أخلى بينه وبين مليريد من العبادة، اجعل كسبه من غير حل ان تزوج، تزوج من حرام وان افطر افطر على حرام، وان حج حج على حرام.

ترجمه: چه څه دبنی آدم نه صرف یو خوئی غواړم او بیا هغه پریردم هر هغه عبادت ته چه هغه یی غواړی، څه د دے رزق او کسب د حرامو نه کوم نو چه کله بیا واده کوی هغه به د حرامو

نه وی که روژه ماتوی هغه به په حرامو وی، او که حج کوی نو په حرامو به یی کوی

(إرشاد العباد لإستعداد يوم المعاد ص ۱۱۷)

همداراز په معجم الصغير طبراني کښ د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دے چه سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته پا څیدو او ورته یی اوویل - د الله نه سوال وکړه چه ما سوال قبلونکے جوړ کړی، نو هغه ته رسول الله صلی الله علیه وسلم او فرمایل :

يا سعد أطب طعامك تكن مستجاب الدعوة والذي نفس محمد بيده إن العبد ليقتذف اللقمة الحرام في جوفه ما يتقبل منه عمل أربعين يوماً وأما عبد نبت لحمه من سحت فالنار أولى به:

اے سعد خوراک دے پاک کړه نو دعا به دی قبلیرې، په هغه ذات دزما قسم وی چه دمحمد روح دهغه په لاس کښی دے یقیناً کله چه یو بنده یوه نمړی دحرامو خپلی بښتی ته او غورزوی نو ددی دخلوینستو ورځو نیک عمل نه قبلیرې، او دکوم بنده غوښه چه په حرامو غټه شوی وه دهغی لپاره صرف اور مستحق دے.

ددى احاديثونه معلومه شوه چه د آخرت دخلاصى لپاره دنورو نيكو اعمالو سره سره د حرامونه بچ كيدل او ځان ساتل هم ضرورى دى ، لكه چه هم داسى يو مضمون د ابوهريره رضى الله عنه په حديث كى راغله هغه فرمائى چه رسول الله صلى الله عليه وسلم او فرمائيل

(أندرون من المفلس؟) قالوا: المفلس فينا من لا درهم له ولا متاع فقال: (إن المفلس من أمتي من يأتي يوم القيامة بصلاةٍ وصيامٍ وزكاةٍ، ويأتي وقد شتمَ هذا، وقذفَ هذا، وأكلَ مالَ هذا، وسفكَ دمَ هذا، وضربَ هذا، فيعطى هذا من حسناته، وهذا من حسناته فإن فنيته حسناته قبل أن يقضى ما عليه، أخذ من خطاياهم فطرحه عليه ثم طرح في النار) (رواه مسلم)

ترجمه: اياتاسى پوهيرى چه مفلس څه ته وائي؟ اصحابو عرض وكړو چه په مونږ كى خو مفلس هغه څوك وى چه نه ورسره څه نقدى پيسى وى او نه څه سامان وى، بيغمبر ورتبه او فرمائيل ځما په امت كى اصلى مفلس هغه څوك دى چه د قيامت په ورځ د ځان سره [دير] لمونځونه روژى او زكاتونه راوړى ليكن په داسى حال كى چه دنيا كى يى يو چاته كښل

کړې وی، په چایي تهمت لگولې وی، دچایي مال خوړلې
 وی، دچایي وینه توی کړې وی، څوک یې وهلې وی، نودی یو له به
 د دی دنیکو نه ورکړې شی، او هغه بل له به تری هم د دی دنیکو
 نه ورکړې شی، او که چرته ختم شی نیکی د دی، مخکی د
 فیصلی کولو نه په دی باندي نو د دغه خلقو [مظلومینو]
 گناهونه به راواغستل شی اوپه دی سپری به او غورزول شی او
 بیا به جهنم ته گذار کړې شی.

په اولاد کښ عدل نه کول

اکثر خلق په خپل ژوند کښی خپل مال دولت تقسیموی لیکن دا
 د خپل طبیعت او رواج مطابق ورکوی چه لو نړو ته خو بالکل
 هیڅ نه ورکوی او په ځامنو کښی چه دکوم یو نه خفه وی هغه هم
 ددی نه محروموی دا قسم کار ناروا او ظلم دے ځکه چه الله
 تعالی فرمائی:

﴿ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ
 عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا

فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِمَا ﴿ (النساء ۱۳۵)

ترجمہ- اے مؤمنانو شیء مضبوط ودریدونکی پہ انصاف سرہ صرف د الله لپارہ بیانونکی جو رشیء اگر کہ [دایان] ستاسو پہ نقصان کنبی وی یا د مور پلار او یا د خپلوانو، کہ وی هغه غنی یا فقیر نو الله پرے ډیر مهربانه دے.

په دے ایت کنبی الله تعالیٰ مؤمنانوته دا هدايت او کړوچه هروخت به د انصاف او عدل نه کاراخلي-اگر که دا خطر ه وی چه د انصاف کو لو په صورت به تاسو ته یا نورو ته نقصان ورسیري ، ځکه چه چاته د نقصان رسیدلو خطر ه ده په هغی باندي الله تعالیٰ ستاسی نه ډیر مهربانه دے نوهغه به ورله دبل ځایی نه عوض ورکړي . همداراز په بخاری مسلم کنبی دنعمان بن بشیر رضی الله عنه نه حدیث دے هغه فرمائي چه زما پلار ما ته څه برخه دخپل مال نه را کړه نو زما مور عمره بنت رواحه ورته او ویل: تر هغه پورے نه راضی کیرم تر څو چه په دے باندي رسول الله صلی الله علیه وسلم گواه مقرر نه کړے نو زما پلار پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته راغے چه ځمالپاره یی په را کړل شوی مال

باندی گواہ مقرر کری، نوبیغمبر علیہ الصلاہ والسلام ورتہ
اوفر مائل: **أكل ولدك نحت مثله؟**

ایا تا تولو بچوتہ ہم داسی ور کری دی؟

نوز ماپلار ورتہ اوویل چہ نہ، نوبیغمبر ورتہ اوفر مائل

(فبانی لا أشهد علی جور) خہ پہ ظلم گواہی نہ کوم. یعنی

نور پریخود ل او یو خوی لہ دخیل مال نہ خہ ور کول دا ظلم دے

اوپہ داسی ظلم خہ گواہی نہ کوم، بیا یی پہ اخر کبسی اوفر مائل

(اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا فِي أَوْلَادِكُمْ) دالہ نہ ویریری اوپہ خیل اولاد

کبسی عدل او انصاف و کری، نعمان وای چہ دپیغمبر ددی زورنی

نہ روستہ زماپلار زمانہ ہغہ مال بیرتہ واخستلو (بخاری ۲۵۸۶)

نود رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ددی حکم نہ معلومہ شوہ چہ

کہ اولاد ہلکان وی او کہ جینکی دھغوی ترمینخہ عدل او انصاف

ددولت پہ تقسیم او علاوہ نورو معاملاتو کبسی فرض او ضروری

دے. قرطبی دامام طاووس پہ بارہ کبسی لیکلی دی چہ کلہ بہ

ہغی تہ دیو سری پہ بارہ کبسی اوویل شو ہغہ پہ خیلو بچو کبسی

فرق کوی او یوپہ بل غورہ کوی نوہغی بہ ورتہ فرمائل

(أفحکم الجاہلیۃ بیغسون) ایاداخلق دکفرد زمانی حکمونہ او

عادتونه لټوی؟ نو طواؤوس رحمه الله به ویل چه چا له دا جایز نه دی چه په خپل اولاد کښ فرق او کړی او که داسی یی او کړه نو دهغه دا کار به نه نافذ کیږی ، (القرطبی ج ۶ ص ۲۰۲)

بی انصافه وصیت کول،،

دیرخل د پښتنوپه نظام کښ چه کله دیو سړی د مرگ وخت رانژدے شی هغه په دغه وخت کښی دخپل مال اودولت په باره کی وصیت کوی چه دهغی په زریعه ترینه خپلی خویندے اولونړه مکملی دمیراث نه محرومی کړی او په نتیجه کښ ددی سړی دا اخری عمل دظلم اوزیاتی یوه مجموعه شی .

اول خوپه دی دټولو علماو اتفاق دے چه یو مسلمان کله په خپل مال دولت کښ د پسماندگانو دپاره وصیت کوی نو دا وصیت صرف په دریمه برخه کښ صحیح دے ځکه چه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

(ان الله قد أعطی کل ذی حق حقه ألا لا وصیة لوارث)

(ابوداؤد)

بیشکه الله هریو حقدارته دهغه حق ورکړے دے نو د وارث دپاره وصیت نشته،، ددے حدیث نه خو مطلق وصیت نه کول

معلوم پیری لیکن دسعد بن ابی وقاص رضی اللہ عنہ پہ حدیث
کی راغلی چہ پیغمبر ہغہ تہ فرمایلی وو
(فالثلث والثلث کثیر) (بخاری، مسلم)

ددریمی برخی و وصیت او کپہ اوداغوره دے . پہ دے اساس
علماؤ وئلی دی چہ کہ یوسری دمرگ پہ وخت کنبں دخیل
دولت دتقسیمولو غلط وصیت وکپواو وارثانو تہ یی دھغوی
حصہ ورنہ کپہ لکہ لونپہ اوخوئندے نودغہ وصیت بالکل باطل
دے او دھغہ دمرگ نہ وروستو هغوی تہ دا حق حاصل دے چہ د
خیل حق لپارہ دعوه اوکپری او حاصل یی کپری ((فقہ السنہ،
ج ۴ ص ۳۷۵)) . دا خود دنیاوی قضاوت او فیصلی خبرہ دہ
اوس دا چہ دھغہ سپی دقران اوحدیث پہ رنپراکنبں خہ سزادہ
کوم خوک چہ دادظلم وصیت کوی اوخوئندو لونپوتہ پکنبں برخہ
نہ ورکوی، چا چہ دا دظلم وصیت کپے دے ددی متعلق اللہ
فرمایلی!

﴿ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةٍ مِنَ اللَّهِ ﴾ (النساء ۱۰۱۲) الایة

ترجمہ: نہ بہ وی دا وصیت کونکے ضرر رسونکے چاتہ پہ دے
وصیت سرہ ، او داد اللہ تعالیٰ یومضبوط حکم دے وصیت

کونکی تہ۔ عبد اللہ بن عباس رضی اللہ عنہما فرمایئے

(الإضرار بالوصية من الكبائر) (القرطبي ج ۵، ص ۶۸)

د وصیت پہ ذریعہ چا تہ ضرر رسول دا دغتو گناہونونہ دی

او رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی

(إن الرجل ليعمل بعمل أهل الخير سبعين سنة فإذا أوصى جاف في وصيته فيختم له بشر عمله فيدخل النار وإن الرجل ليعمل بعمل أهل الشر سبعين سنة فيعدل في وصيته فيختم له بخير عمله فيدخل الجنة) (ابوداؤد، ترمذی)

ترجمہ: ڀیر ڄلہ یو سرے او یا کالہ دنبو خلقو عمل کوی لیکن کلہ چہ (دمرگ پہ وخت کی) وصیت کوی نو پہ هغی کی ظلم او کپی (یعنی بعضی ڄامنو یا لونپو تہ میراث ورنہ کپی) نو ددی سرپی خاتمہ پہ شر او ناکارہ کار او لیکل شی او دهغی پہ اساس اور تہ داخل کرے شی، او بل سرپی او یا کالہ دناکارہ خلقو عمل کرے وی لیکن دو وصیت کولوپہ وخت کی عدل او انصاف او کپی

(حقدار تہ خپل حق ور کپی) نو ددی خاتمہ پہ بنہ او نیک عمل ولیکل شی او پہ نتیجہ کی دا جنت تہ داخل کرے شی۔ ددی قرانی ایت او حدیث نہ مونرتہ دبی انصافہ وصیت سزاء معلومہ

شوه نوپه دی اساس مسلمان له پکار دی چه کله په خپل ژوند کښ خپل مال او دولت تقسیموی په هغی کښ د عدل او انصاف نه کار واخلي او لوڼو ته پکښ هم خپله برخه ورکړی ځکه چه د مرگ نه روسته د دی صرف نیک عمل پکار راځی او عدل او انصاف د نیکو اعمالو یو اعلیٰ قسم دے .

دمیراث په تقسیم کی زنانوته میراث نه ورکول ،

د کفر په زمانه کی دارواج او قاعده وه چه میراث به صرف متور نارینه ته ورکړل کیده او ویل به شو چه:

(لا يعطى) (المیراث) إلا من قاتل علی ظهور الخیل وطاعن بالرمح، وضارب بالسيف) (الدر المنثور، ۲. ص ۲۱۷ عن ابن عباس) ترجمه . میراث به صرف هغه چا ته ورکول کیږی چه د اسونو په شاگنا نو جنګ کوی، په نیزو گذارونه کوی، او په توره وهل کوی- که دنن زمانی احوال اورواجونه او گورو نودا هم د دغه کفری عاداتو نه څه لری نه دی په اوسنی زمانه کی چه د پښتنو په ټولنه کښ کله پلار مړشی نو بعضی ورونه خوبالکل خویندے د سره خبروی هم نه او په خپلو کی د پلار میراث تقسیموی ،

بعضی نورور لہ ڄڻ او حیلہ جو پھ وی خویندے را او غواری
 اودھغوی نہ تپوس کوی چه تاسی زمونہ نہ حق غواری او کہ نہ ؟
 خو کہ چرتہ یی ترینہ هغه او غواری او ڄڻ جرات او کپی او دخیل
 حق مطالبہ او کپی نو هغه بیا تول عمر دپلار او ورون پو په کور بندہ
 وی ، نو مجبوراً اکثرہ زنانہ دخیل حق مطالبہ نہ کوی اگر کہ په
 خپلہ ډیرے مجبورہ وی ،

داتول ظلم او حرام کار دے چه زمونہ په معاشرہ کس عام شوم
 دے اودے حدتہ رسیدلے دے چه څوک یی دسرہ گناه نہ حسابوی
 په داسی حال کی چه دقرآن بندکاره ایت مونہ ته وایی

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ

مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا

مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾ (النساء ٠٠٧)

ترجمہ: دسرودپارہ [مقررہ] حصہ ده دهغه ڄڻ نه چه مور پلار
 او خپلوانو په میراث کس پرینودلی وی اودنځو دپارہ هم
 مقررہ حصہ ده دهغه ڄڻ نه چه مور پلار او خپلوانو پرینودلی

وی، دهغه څه نه چه کم وی ددغه نه او که ډیر وی دا یو مقرر شوی
 برخه ده . اور رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی
(أُحْرَجَ مَالُ الضَّعِيفِينَ الْمَرْأَةِ وَالْيَتِيمِ (صحيح ابن حبان)
 حکم درته کوم چه ددوو کمزورو مال ته به نه نژدی کیري چه هغه
 زنانه او یتیم دے، او دا ځکه چه د دوی د الله تعالی نه بغیر بل
 څوک دتپوس نه وی او دوی په خپله دخپل حق تپوس نه شی کولی
 نو ځکه پیغمبر علیه الصلاه والسلام ددوی ځانگړی یادونه
 وکړه- په یو بل حدیث کسب رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمائی

(أيما رجل ظلم شبراً من الأرض ،كلفه الله عزّ وجل أن
 يحفره به سبع أرضين، ثم يطوقه يوم القيامة حتى يقضى
 بين الناس) (مسند احمد، طبرانی، صحيح الترغيب ۱۸۶۸)
 کوم یو سړی دیوی لویشت په مقدار په ظلم دچا زمکه و نیوله
 الله به یی مجبوره کړی چه دا اوکنی تر اوه زمکو پورے لاندے ،
 اوبیا به ورته دا ټوله ورپغاړه کړی په ورځ دقیامت، تردے چه
 دخلقو په مینځ کی فیصله وشی. مسلمانان وروره دا هغه وعیدونه
 او اختارونه دی چه بنځوته دمیراث نه ورکونکو متعلق راغلی
 دی اوس ته د ځان سره فکر وکړه چه ته دکومی زمکے نه غله او

دانے خورے ایا پہ دے کبیں ستاسره ستا د خوئندو حق شته او که
 نه؟ یاد اچه ستا پلار چه کله تاته په میراث کبیں پریخودله نو
 دهغه سره پکبیں دکومے زنانه حق وو او که نه؟ دا دوه داسے اهم
 تپوسونه دی چه ډیر لگک خلق به ددے په نفی کبیں جواب ورکړی
 او په مال دولت کبیں به ورسره دچا برخه نه وی پاتی شوم، او د
 اکثر و خلقو دا حال دے چه په زمکه کبیں به ورسره ضرور
 دخوئندو یا دپلار دخوئندو حصه موجوده وی، لیکن دا مسلمان
 به ځان دجنت تهیکدار حسابوی اودا د بل چا مال خوړل به ورته
 دسره گناه نه بنیکاری !! لهدا په هر مسلمان لارم دی چه هر
 حقدار ته د هغه حق ورکړی د دی دپاره چه داخرت په هغه سخته
 ورځ کبیں پیا رسوا او مخ تورن نه شی، په هغه ورځ نه بیا مال
 پکاریری او نه اولاد، اونه خپله بنځه، ((یوم لا ینفع مال ولا بنون إلا
 من آتی الله بقلب سلیم)) (الشعراء ۸۹۶) ترجمه: په دغه ورځ به مال
 اوځامن نفع نه رسوی مگر هغه چاته چه په روع زړه الله تعالی ته
 راغله وی. همدا راز رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی
 ((إن من شر الناس منزله عند الله يوم القيامة عبد اذهب
 آخرته بدنیا غیره)) (ابن ماجه عن أسامة ابن زید) بیشکه

دقیامت پہ ورخ به دالله تعالیٰ په نزد بدترین مقام دهغه بنده وی
 چه خپل اخرت یی دبل چا د دنیا دپاره بریاد کړی وی. نو هسه
 نه چه ته هم دخپل اولاد دپاره خپل اخرت تباہ کړی.

مهرنه ورکول

دمهر په معامله کی هم دبنځی سره له هری خوا زیاتے کیری .
 په اکثر و علاقو کی دارواج وی چه دجینی سرپرست او د هلك
 دکور خلق په یو خاصو روپو بانندی متفق شی هغه ترینه واخلی
 اوییاچه کله دنکاح ترلو وخت راشی نوبیا په مهر کی زمکه
 مقرر کړی اویاد (مهر فاطمه) په نوم نورنوم مهر مقرر کړی او
 هغه مخکنی روپی ترینه دجینی پلاریا ورور خان له واخلی او
 دے له تری هیڅ نه ورکوی او حال دا چه الله تعالیٰ فرمایي .

﴿ وَءَاتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ مِحْلَةً ﴾ (النساء ۰۰۴)

ترجمه: بنځو له دهغوی مهر ونه بنه په خوشحالی سره
 ورکړي.

اود احکم پلار او خاوند د وارپوته دے اوبل طرف ته ورله

خاوند هغه زمکه تش په نوم په مهر کی مقرر کړی وی
 اوبیا یی ورله نه ورکوی لهدا ددے غریبی سره دهر طرف
 نه زیاتر وشی . اول خودا روپی که دمهر په نوم وی یاد بل
 خه په نوم داصرف ددی جینی حق دے په پلار لارم دی چه
 داهغی له ورکړی ، ددی خوړل حرام دی ، حکه کله چه
 خوک یوه خور یا لور غته کړی اوبیا یی په بنه اسلامی
 طریقہ سره واده کړی دهغی متعلق رسول الله صلی الله
 علیه وسلم فرمایئ

(من كان له ثلاث بنات أو ثلاث أخوات أو بنتان أو أختان
 فأدبهن وأحسن إليهن وزوجهن ، فله الجنة)
 (ابوداؤد، صحیح الترغیب للالبانی رقم ۱۹۷۳)

دچاچه دری لونړه یادری خوئندی یا یی دوه لونړه یادوه خوئندی
 وی او هغوی ته یی بنه ادب او بنوده او بنه یی ورسره او کړه اوبیا
 یی چا ته په نکاح ورکړے ، نو ددی سړی لپاره جنت دے- او په یو
 بل روایت کی راغلی

(من عال جاريتين حتى تبلغا ، جاء يوم القيامة أنا
 وهو كهاتين) (وضم أصابعه) (رواه مسلم)

چاچه ددوؤ جینکو سرپرستی او تربیت او کړو تر دی چه هغه لوي شوی نودا به په قیامت کښی زما سره داسی وی [په دی وخت] پیغمبر صلی الله علیه وسلم گوتی یو ځای کړی - یعنی زما سره به په جنت کی یو ځایی اوسیری،

ددی په شان نور ډیر احادیث دی چه دهغوی نه معلومیری چه څوک ددوؤ جینکو ښه تربیت او کړی اوبیا یی په شرعی طریقی سره چا ته واده کړی نور رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایئ چه زما سره به ددوؤ گوتو په شان یو ځای په جنت کی اوسیری ،

لیکن افسوس چه دنن وخت مسلمانانو په یو څو روپو دا عظیم اجر او ثواب شاته غورزولے دے اولږه دنیا یی اسره کړی ده، نو پلاریا ورور له دا جائز نه دی چه خپله لور یا خور دغوا اوبزے په شان خرڅه کړی بلکه شرعی طریقہ داده چه دجینی دور کولو په وخت او دمهر معلومولو په وخت دهغه نه تپوس وشی، او دهغه په مشوره دنکاح انتخاب وشی او مهر مقرر کړے شی، او دمهر د اخیستلو نه روسته هغه ټول هم دغه جینی ته حواله کړے شی بیا دهغه خپله خوښه ده چه پلار لره یی ورکوی یا خاوند له اویایی دخپل ځان سره ساتی . پاتی شو هغه خاوند چه دنکاح په

وخت کنب بنځی له په مهر کی زمکه، روپی، یاسره زرمقرر کړی او بیا یی ورله نه ورکوی نو دغه سړی خویو د دی ایت مخالفت او کړوپه کوم کی چه الله تعالی بنځو له دمهر ورکولو حکم کړی دے اوبل طرف ته رسول الله صلی الله علیه وسلم د داسی سړی متعلق فرمایلی دی

(ایما رجُل تزوج امرأة علی ما قل من المهر أو کثر، لیس فی نفسه أن یؤدی إليها حقها، خدعها فمات ولم یؤد إليها حقها، لقی الله یوم القیامة وهو زان) (الطبرانی صحیح الترغیب للالبانی) (۱۸۰۷) کوم یو سړی چه په لگ یا ډیر مهر یوه بنځه په نکاح واغستله او په زړه کی یی ددی مهر ادا کولو نیت نه وو، او د هوکه یی ورسره کوله، تردی چه دا سړی مړ شو او ددی بنځی دغه حق یی نه وو ادا کړی، نو داسی به ورځ په قیامت الله تعالی ته دیو زناکار په صفت کی پیش کیږی.

د بنځو بدلول

یو د هغه غلطو او جاهلی رواجونو نه چه په مسلمانانو کی او خاص په پښتنو کی عام شوی دے هغه د بنځو بدل دے، او هغه دا چه یو سړی د بل سره دا لوظ او معاهده او کړی چه څه به

خپله لور یا خور ستاځوئ یا وروړله در کوم په دے شرط چه ته به
 خپله لور یا خور زما ځوئ له را کومے یاد دے په مثال نور
 صورتونه، دا کار د شریعت مکمل خلاف دے

ځکه چه په بخاری او مسلم، کنب د عبد الله ابن عمر رضی الله
 عنهما نه حدیث نقل دے هغه فرمایئ، چه

(نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الشغار):

ترجمه: پیغمبر د بنځو د بدلون نه منع کړے ده. امام نووی فرمایئ:
 اجمع العلماء علی انه منهی عنه، ټول علماء په دی متفق دی چه
 دا قسم نکاح ناجائز دے او منع ترینه شوے ده. او په دی کنب
 بعضی خلق دمخکنب نه په بدل معا هده او کړی لیکن دنکاح
 تر لویو وخت کنب هرے یوے جینی له یو څه مهر مقرر کړی، اول
 خو د دے متعلق په سنن ابوداؤد کنب حدیث راغلی چه: ان
 العباس ابن عبد الله ابن عباس انکح عبدالرحمن ابن الحکم
 ابنته وانکحه عبدالرحمن بنته وکانا جعلاً صداقاً. فکتب
 معاویة االی مروان یا امره بانترفیق بینهما وقال فی کتابه
 لهذا الشغار الذی نهی عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم.
 ترجمه: عباس بن عبد الله بن عباس او عبدالرحمن بن حکم
 یوبل له خپله لور په نکاح ورکړے او هر یو ورله مستقل مهر هم

مقرر کرے وو، نو معاویہ رضی اللہ عنہ مروان بن حکم (دمدینے والی) تہ خط راولیرلو او حکم یی ورتہ پکنس کرے وو چہ د دغونکاح گانو جدائی راولی فسح یی کری او ورتہ یی ویلی وو چہ دا خو ہم ہغہ شغار (بدل) دے دکوم نہ چہ پیغمبر منع کرے دہ، دویم داصرف ہسی حیلہ او اسلام سرہ چل ول دے

ڈکہ چہ اصلی اتفاق پہ بدل شوے وی او دا وروستہ مہر مقررول دشرعی حکم حلیہ او شکل بدلول مقصد وی .البتہ دلتہ بہ یو سوال دچا ذہن تہ راحی او ہغہ داچہ دشغار تعریف او وضاحت پہ اکثر و احادیثو کنب داسے شوے دے. «ولیس بینہما صداق» یعنی دکوم بدلون نہ چہ پیغمبر منع کرہ ہغہ خو ہغہ بدلون دے چہ پہ ہغے کنب د دوارو جینکو مہر نہ وی مقرر شوے، جواب دادے چہ دا وضاحت دحدیث د راوی سالم لہ طرف نہ شوے دے پیغمبر نہ دے کرے او دمخکی ذکرشوی حدیث نہ معلومیری چہ داسی قسم تعریف دبدل صحیح نہ دے او دا راوی پکنس خطاشوے دے .بل تولو خلقو تہ معلومہ دہ چہ ددے بدلون پہ نتیجہ کنب بیا ددوارو جینکوسرہ خومرہ زیاتے کیبری، کہ دیوے سرہ خواخی یا سخرخلاف وی او جنگونہ ورسرہ کوی نو د دے

جینی د پلار کورنی د دے بدل د هغه بلے جینی نه اخلی او په نتیجه کښ په دواړو خپل کورونه او ژوند گډوډ او مصیبت شی، د دے بحث نه مونږ ته دا هم معلومه شوه چه په روغه جوړه او بدو کښ کومه جینی ورکول کیږی هغه هم یو ناروا او حرام کار دے، ځکه چه هغه پر چاره د جوړے لپاره دغوا اوبزے په شاتنه ورکول کیږی او بیا چه په هغه کور کښ د هغه کوم بد حال وی هغه هم د چانه پټ نه دے !!

لهذا مسلمان ته پکار دی چه کله د بدل او هر یو کار د حرام والی نه خبر شی نو دهغی نه ځان وساتی. په اخر کی د الله تعالی نه سوال کوو چه مونږ ته په قرآن او په سنت د عمل کولو توفیق را کړی او د حق تابعداری مونصیب کړی. انه ولي ذالك والقادر عليه -

اللهم ارنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه وارنا الباطل باطلاً وارزقنا اجتنابه ،

وصلی الله علی نبینا محمد وآله وصحبه وسلم .

تم بعون الله تعالی

۲ ۱ ۱ ۱ ۱۴۲۲ مساءً ليله الجمعة ،